

Forord

På vegne af Læreruddannelsens Ledernetværk glæder det os med dette temanummer at kunne præsentere en variation af forskningsartikler om undervisningsbegrebets status og betydning i skole og læreruddannelse.

Baggrunden for dette temanummer er, at vi i en årrække har været vidner til et fremherskende læringsfokus med begreber som synlig læring, læringseffekt, læringsmål mv. Med dette nummer har vi ønsket at medvirke til, at undervisningsbegrebet igen sættes på dagsordenen med håbet om, at læring og undervisning ikke nødvendigvis dikotomiseres.

Udgivelsen rummer både empirisk orienterede forskningstilgange og mere normativt argumenterende forskning i undervisningsbegrebet og afspejler derved bredden i dette spændende felt. Vi håber derfor, at netop bredden kan stimulere til udveksling og brobygning mellem områdets forskere og undervisere til gavn for læreruddannelse og -profession.

*

Årg. 2 | nr. 1 | 2017. Tema: Om undervisning indeholder fire artikler, der specifikt relaterer sig til temaet om undervisning.

Der indledes med artiklen **"Dannende undervisning"**. I artiklen introducerer forfatteren i diskussion med Sünkel og Prange en ny fænomenologisk tilgang til undervisningsbegrebet og opstiller på denne baggrund en model for didaktikkens indre struktur, ud fra hvilken der identificeres centrale analytiske momenter for undervisning. I forlængelse heraf og i kontrast til kendte angelsaksiske taksonomier udvikles med udgangspunkt i Klafkis elementarteori og Wagenscheins videnstrin til sidst et bud på en deskriptiv taksonomi for dannende undervisning.

Dernæst følger artiklen **"Om undervisning af første og anden orden"**, der beskriver og diskuterer undervisningsbegrebet, som det tager sig ud med afsæt i Niklas Luhmanns sociologiske systemteori. Ved at koble undervisningsbegrebet til tre centrale didaktiske temaer: undervisningens hensigt, iagttagelse af elevens læring og andenordensundervisning argumenterer forfatterne for, at det systemteoretiske blik giver mulighed for at reflektere over nogle af de didaktiske usandsynligheder, som underviseren håndterer i dagligdagen, men som ikke skrives tydeligt frem i andre didaktiske positioner.

I artiklen **"Videoobservation – et empirisk blik på undervisning"** diskuteres, hvordan man kan undersøge undervisning som et empirisk genstandsfelt. Med afsæt i en kritik af det uddannelsespolitiske fokus på den "empiriske vending" og effektforskning afsøges med udgangspunkt i David Clarkes fire perspektiver på videoobservation en ny måde at bedrive empirisk didaktisk forskning på. I artiklen argumenterer forfatterne for, at såvel kvantitative som kvalitative undersøgel-

sesformer kan have deres berettigelse i undersøgelse af undervisning i al dens kompleksitet, men også at kvalitativ klasserumsforskning kræver stor metodisk dømmekraft, idet forskeren i situationen må kunne foretage en række metodiske valg, der potentielt har afgørende betydning for såvel analysemuligheder som undersøgelsens udsigelseskraft.

Temaet afsluttes med artiklen *"Undervisningens gavegivning"*. I artiklen anlægger forfatteren et kritisk filosofisk perspektiv på undervisningsbegrebets aktuelle tilstand og argumenterer for, at undervisningsbegrebet i dets nuværende brug er reduceret til en metode, der skal optimere konstruktivistisk læring, men i virkeligheden bygger det på en afvisning af undervisning selv. Denne kritik fungerer som afsæt for en analyse af Daniel Breslaunders, Gert Biestas, Chris Higgins' og Jan Masscheleins pædagogisk-filosofiske bidrag til et undervisningsbegreb, som uafhængigt af læringsbegrebets determinering kan forstås som en dobbelt gavegivningsproces, der sætter læreren og eleven i et tæt, kulturelt og vekselvirkende samspil.

*

Foruden ovennævnte artikler publiceres med dette nummer også to forskningsartikler *uden for tema*.

I artiklen *"Et inkluderende didaktisk design?"* præciserer forfatteren en række udfordringer og muligheder, der knytter sig til undervisning og inklusion af elever med og i skriftsprogsvanskeligheder. Med afsæt i en afprøvning af et didaktisk design målrettet elever med og i skriftsprogsvanskeligheder, der anvender læse- og skriveteknologi (LST), viser og diskuterer forfatteren både den betydning, teknologien i designet har for elevernes mulighed for at følge med i undervisningen på lige fod med andre, og designets inklusionspotentiale. Der findes kun få studier af teknologiens betydning for inklusion, og med sin afdækning af tre perspektiver af betydning for elevers inklusion bidrager artiklen med ny viden til et felt, som er uudforsket.

Artiklen *"Når unge fra udkanten vælger læreruddannelsen til – rejser ud og vender hjem?"* beskæftiger sig med, hvorledes social og geografisk mobilitet spiller en rolle i forhold til de studerendes uddannelsesvalg, deres selvforståelse, deres muligheder for gennemførelsen af læreruddannelsen og deres fremtidsmuligheder i de såkaldte udkantsområder. I artiklen argumenterer forfatterne for vigtigheden af, at man på læreruddannelsen kommunikerer hidtidige tavse forventninger til de studerende, og giver samtidig et bud på nye undervisnings- og vejledningsformer, der kan fremme de studerendes motivation for at gennemføre uddannelsen og bidrage til social mobilitet i udkantsområder. I lyset af en ny politisk italesættelse af og fokusering på landets udkantsområder og de problemstillinger, man mener, er kendetegnende for disse, bidrager artiklen med relevant viden både for læreruddannelsen og for de aftagende skoler.

*Med ønsket om god læselyst,
Nanna Sofie Duchêne, Chefredaktør*